ՎԵՑԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ - ԹԻՒ 289 — ՀԻՍԿՍԱԹԹԻ — 10 ՅՈՒՆՎԱՐ 1857

ԱՐԱՐԱՏ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Տարեկան գինն է . . . . . 150 գրշ.
Վեցամսեայ „ . . . . . 70 „
Եռամսեայ „ . . . . . 40 „
Մէկ ծանուցումը տողին 60 փարա է։
Սաորագրութիւնները կանխիկ են։
Սաորագրութիւնները ամէն ամսոյ 1 թ. և 16ին կը սկսին։

Դուրս եկած մասերը լրացնելու համար ծանրագին ծրարը ամէն մէկ թիւին համար 20 փարա է։
Լաւագոյն վերարկեալ նամակ կամ ստացուածներ եւ ինչ դրամ թիւն, խմբագրին ուղղեալ, եւ ստոյգ ճանաչեալ նամակը խիստ փոյթ է։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿՊՈՍՏԱՆԴՆՈՊՕԼԻՍ 10 ՅՈՒՆՎԱՐ

Փարիզի դեսպանաժողովին կատարվելն ու լրած որոշումները Նոր-Յորքի Հերալդ թերթով ծանուցինք։

Գրաղդիական Բոնի լրագիրը իր յունվար 4 թերթին մէջ հետեւեալ մանրամասն տեղեկութիւնը կու տայ դեսպանաժողովին առաջին նստին վրայ։

Մարտ 30 ին գաշնագրութիւնը ստորագրող տերութեանց ներկայացուցիչները զեկտեմ. 31 ին (բուս լաս.) արտաքին գործոց պաշտօնատունը ժողովվելան վրայ. Վալեվսքի կոմսին նախագահութեամբը գաշնագրութեան վէճի տակ ընկած կէտերը լուծելու համար։

Ներկայացուցիչներն են՝ Գրաղդիոյ համար արտաքին գործոց պաշտօնեայ Վալեվսքի կոմս. Էսարիոյ համար՝ Հիւպներ տեսուչ Մեծին Բրիտանիոյ համար՝ լորտ Ռասլէ դեսպան. Բրուսիոյ համար՝ Հատֆիլտ կոմս դեսպան. Ռուսիոյ համար՝ Գրիւնով տեսուչ դեսպան Ռուս պ'ի Գէորգ. Սարտենիոյ համար՝ Վիլլամարինա մարքիզ դեսպան. Յունական համար՝ Մէհմեդ Էֆմէ պէյ դեսպան։

Կը հաստատեն թէ այս լիազօր ներկայացուցիչներուն առաջին ժողովին մէջ Ռուսիոյ ներկայացուցիչը յայտարարութիւն ըրեր է, թէ ինքը պատրաստ է ընդունելու գաշնագիր տերութեանց յառաջադրած բրած կարգադրութիւնը, որէ Պարիզրատեն Ռուսիոյ հրաժարիլը։ Ասոր փոխարէն, Սուլտանի հիւսիսակողմը 36000 երիտասարդ շափ երիկը մի պիտի տրվի Ռուսիոյ։ Այս երկիրը մեծ ու փարը Եվրոպա դեսերուն մէջ ազատ կինայ, եւ 24 քիլոմէթր հեռու է Դանուբէն։

Նոյն երիկին մէջ տեղի է ունեցեր քաղաքը, որ երիք հազար բնակիչ ունի, եւ Իրենց Գուլրար դպիրականութեանց կենդրոնական կառավարութեան քաղաքն է։

Ընդհանրապէս Աբդիէ-Բեյ լրագրին ալ հետեւեալը կը գրեն Փարիզէն։

Ռուսիա հրաժարեցաւ նոր Պարիզրատեն ու Երլան Սատոյին։ Ասկէց զատ որոշեցաւ, որ իր այս բարեկամական զիջումներուն փոխարէն Սուլտանի հիւսիսակողմը քիչ մը երկիր տրվի անոր։ Դեսպանաժողովին անդամներն հրաւիրվեր են հաւանութիւն տալու՝ այս նոր որոշման, որ չմոռնանք բրելու, գաշնագրութեան առջեւ բրած որոշման զիջաւորութիւնը կը յայտնե եւ Դանուբը Ռուսիոյ մերձաւորութենէն բոլորովին կը զատե։

Ներեւիր որ բնաւ անհամաձայնութիւն մը երեւան եկած բլլայ երբոր նախագահն այս առաջարկութիւնները իմացուց. եւ իմ գիտցածս նայելով, կատարեալ հաշտարարութեան հոգի մը տիրեց ժողովին մէջ։

Դեսպանաժողովը հաւանականաբար նորէն պիտի բացվի վաղը, եւ անդամները իրենց համաձայնութեանը վրայ ստորագրութիւնին պիտի դնեն։ Ասանելով, ինչպէս կը զուշակվի, դեսպանաժողովը ուրիշ բան մը բրած չպիտի բլլայ եթէ ոչ՝ յառաջուց որոշված առաջարկութիւններու իր հաւանութիւնը տալ։

Մոնիթեուր լրագրի՝ ալ իր յունվար 6 թուոյն մէջ հետեւեալ տեղեկութիւնները նոր տալ դեսպանաժողովին որոշմանը վրայ։

Փարիզի դեսպանաժողովին մէջ գաշնագրութեան բնաւ ազատ կերպով հրաժարեցաւ Ռուսիոյ դեսպանները ոչ թէ ցնց պաշտպանելու իրենց դիրքերուն համար, նախորդաբար մի ստորագրելու, որ նարա 30 ին գաշնագրութեանը դէմ եղած դիմումները կը վերջացնէ։

Յայտնի է որ տեղերուն ստորագրութիւնը Դանուբ չէր տուներ առանց հանդարտելու որոշման յանձնաժողովին, որ նշանակեալ Ջանիանատոնի եւ Ռուսիոյ մէջ գործելիքներուն առնչութեան մասին հանձնեին ամէն վեներուն վրայ հաճելու։ Մինչ կոմսանէ Երլան Սատոյին վերանալն վրայ գաշնագրութեան բոլոր թիւերը բացատրել պէտք էր։ Վերջապէս, գաշնագրութեան 21 երրորդ յոդուածին գործադրութեանը՝ այսինքն Դանուբի ներքեւ բերաններուն մէջ տեղի երկիրը Սուլտանի հետ խառնելով՝ Ջանիանատոնի ռումէլիական նահանգութեան ձեռքէն կառնվեր այն երկիրը՝ որ ժամանակաւոր ուղղակի Ռ. Դանէն կը կառավարվեր։

Դեսպանաց ժողովը՝ առաջին դեսպանաժողովին մտքը հասկնալով, եւ ամէն շահերը մէկ մէկու հետ համաձայնեցընել ուզելով, վերանութեամբ որոշեց, որ նոր առհմանագլխին գիծը Տրայիանոսի ձորէն սկսելով մինչեւ Կալրոբ դեւ հասնի, Պուլիատոն ու Թոզպրը Սուլտանի թոդեալ, եւ գեսին աջ կողմ եղած Ռումրամի քաղաքը՝ 330 բառակուսի վերստի չափ երկրի հետ Ռուսիոյ մնայ։

Երլան Սատոյին Դանուբի բերաններուն մասը հանարվելով՝ որոշվեցաւ որ անոնց վիճակին ըլլայ։

Դեսպանաց ժողովը ճանչցաւ, որ առաջին դեսպանաժողովին նպատակն էր՝ գաշնագրութեան [illegible] ուղղած գործոց թեամբը իրենց առջեւ մինչեւ կազմ եղած երկիրները, եւ խաղաղութեան պայմանները որոշողներուն մասը հանձնելու համար՝ որոշեց, որ այն հոդերը Սուլտանի խառնելին բաց ի Դանուբի բերաններուն մէջ տեղը եղած երկրէն՝ որ ազգակի Ջանիանատոնի գիրք դառնայ։

Նաեւ որոշվեցաւ, որ ազգին ուշ մինչեւ յառաջիկայ մարտի 30ը առհմանագլխին որոշումը պիտի կատարվի, եւ նոյն թուականին Երլարիոյ գաղթականներուն եւ անզգիացոց նաւատորմը Դանուբեան իշխանութիւններուն եւ Ջանիանատոնի ներքին ջուրերուն քաշված պիտի բլլան։

Դանուբեան իշխանութեանց յանձնաժողովը՝ որուն անդամներն արդէն Ս. Պարիսն են, պիտի կրնայ այն ժամանակը լիակատար գործադրեր կատարել։ Այս յանձնաժողովին ժողովները [illegible] պէս, դեսպանաժողովին պիտի իմացնեն, որ գաշնագրութեան 25 երրորդ յոդուածին համեմատ [illegible] ժողովներ [illegible] դաշնագիր տերութեանց վերջին հաճութեան մասին դաշնագրութեան մասին։

Այս ծանուցեալ բուրիրը կը ծանուցանեն, թէ ռուսերը Փարիզի նոր դեսպանաժողովին որոշմանը հաճանալ Երլան Սատոյին քաշվեցան։

Ասոր վրայ անգլիացոց [illegible] ալ Այս ծանուցեալ քաշվեցան։

— — — —

Բրուսիոյ ու Ռուսիոյ կառավարութեանց մէջ ծագած վէճը խաղաղութեամբ լուծվելու յոյսեր կերեւի։

Վիւնոյի քաղաքակա անձանց ժողովներուն մէջ կրսվի, թէ Բրուսիոյ տերութիւնը Ռուսիոյ դէմ թշնամութիւնը մոռնալու համար [illegible] մակերեսի մէջ ցնոր գործածելը կու շարունակ, զոր որ քանի մը լրագիրներու խօսքին համեմատ՝ լատինական յունական Հին պիտի սկսի։ Այս յոյսերուն պատճառը Ընդարձակ ու Ընդհանուր կառավարութեանց դէմ կենալը կը հաստատի։ Այսու ամենայնիւ, կասի նաեւ թէ Բրուսիոյ կառավարութիւնը որոշեր է 60000 զօրք Գովլենբրա ի հոլին անցուցանելու, որպէս զի [illegible] օրէն Ռուսիոյ դէմ պիտի հանի, եւ անկէց Գովլենբրա մանելով՝ Ուլմի եւ Մարգրաֆ վերադարձելով՝ Ռուսիոյ սահմանագլուխը պիտի քալեն եղեր։

Բեղրատուրիէն գրեկա. 23 թուով հետեւեալը կը գրեն։

Կրսվի թէ Պեռլին նստող մեր դեսպանին պատասխան գտնայ Բրուսիոյ կառավարութեան պաշտօնեէից նախագահ Մանթոյֆել սեպուհին հանդիպելու, թէ Ռուսիոյ կառավարութիւնը թեպետ Նեշաթելի գաւառին վրայ Բրուսիոյ ունեցած իրաւունքները կը ճանչնայ, այսու ամենայնիւ Ռուսիոյ դէմ եղած պատերազմի պատրաստութիւնները դադարելով կը տեսնվի։ Այս հրամանագիրներուն մէջ նաեւ յիշված է, թէ Ռուսիոյ շնորհութիւնը Եւրոպայի երաշխաւորութեան տակ է, եւ թէ Նեշաթելի խնդիրը արդէն քննված է մեծ սեսութիւններէն, որոնք 1852 ին Լոնդրա ժողով բնելով գաշնագիր մի ստորագրած են այս խնդրոյն վրայ։

Զարմանալի չէ, հոս, որ այս գործը վերջին մեծ սեսութիւնէ մի [illegible] կերպ մի կը գտնեն խաղաղութեամբ կարգի դնելու գործ։

Ռուսիոյ Գէոն մայրաքաղաքէն հետազրական լուր մը շաբաթ օրը մայրաքաղաքս հասնելով՝ կը ծանուցանէ, թէ Ռուսիոյ գաշնակցութեան մեծ ժողովը վճռեր է, որ Նեշաթելի մէջ ապստամբութիւն հանելու դատաւորութեան բանտարկեալ թագաւորական՝ որ քիչ օրէն գատաստանի պիտի հանվին, անմեղապէս թող արվին։

Ռուսիոյ հետազրական լուր մ'ալ կը ծանուցանէ, թէ այս որոշման լուրը Գէոն հասնելուն պէս, Բրուսիոյ կառավարութիւնը ծանուցեր է, թէ մեծ սէրութեանց միջոցներ [illegible] Ռուսիոյ կառավարութեան հետ բանակցելու պատրաստ է։

— — — —

Եւրոպայի լրագիրները կը շարունակեն իր [illegible] Յոնեսքի կայսեր վերին Իտալիոյ մէջ բրած ծանապարհորդութեանը վրայ մանրամասն տեղեկութիւններ տալ։ Բազմաթիւ թղթակցութիւններ կան հրատարակված, որոնք կրսեն թէ կայսեր պատասխան քաղաքներուն ժողովուրդները պաղ կերպով ընդունելու [illegible] ը բեր են իրեն։ Նոր պատմագրը՝ Իտալիոյ եկեղեցիներ Եւրոպայի զարմանքը [illegible] զարգացեալ [illegible] ունեցած տեսութիւնը կը հաստատի, որն որ այժմեան կայսրը կը [illegible] փարատելու՝ առջի խիստ քաղաքականութիւնը օրէ օր մեղմացընելով։ Դանի մը լրագիր կը հաստատեն թէ կայսրը Միլան չգալու երթայ։

Սրամի թէ այս ճանապարհորդութիւնը կրնայ առիթ մը ըլլալ Եւսարիոյ ու Սարտենիայի մէջ դեսպանական յարաբերութիւնները վերահաստատելու։ Սարտենիայի Վ. Վ. ինքնայ Էմմանուէլ թագաւորը՝ Գաղղիոյ բարեկամական յորդորանքներուն զիջանելով դեսպան մը պիտի խրկէ կըսեն Եւսարիոյ կայսրը բարեւելու։

— — — —

Նարօլիի վիճակին վրայօք լրագիրներուն տուած լուրերը մէկ մէկու համաձայն չեն։

Ամսոյս 1ի Ռո

Սամոայի Կ-էդ լրագիրն ասիկա պատմելէնետեւ կաւելցընէ։ «Հնա՞ր է որ այսպիսի սոսկալի անպիտութիւններ կատարվին ինքզինքը քաղաքակրթեալ կոչող երկրի մը մէջ, բոլոր Եւրոպայի առջեւ։»

Անգղիոյ ու Ամերիկայի Միացեալ Նահանգաց կառավարութիւններուն մէջ դեսպանական յարաբերութիւնները վերահաստատված ըլլալով, Նարիկը ծովապետը Անգղիոյ դեսպան անուանեցաւ Ի Վաշինկթըն։

Զինաստանի Ռանթոն քաղաքին անողոքացուցմէ ռմբակոծիլը արդէն յայտնի է մեր ընթերցողաց։ Անգղիական թերթը լրագիրը կըսէ, թէ այս ռմբակոծութեամբ Զինաստանի ու Անգղիոյ մէջ եղած դաշնադրութիւններն արրվելով, Անգղիա իրաւունք ունի այսուհետեւ պահանջելու Զինաց կառավարութենէն, որ իր վաճառականները կարող ըլլան Զինաստանի ամէն նաւահանգիստները ազատութեամբ մանելու, եւ անգղեցի դեսպան մը Զինաստանի կայսերանիստ Փէքինկ մայրաքաղաքը նստելու։ Հաւասիկ յիշեալ լրագրին խօսքերը։

Ասկուրին վրայ Զինաստանի հետ մեր դաշնադրութիւնները խափանեցան. եւ հիմա կատարեալ ազատութիւն ունինք Զինաց հետ մեր յարաբերութիւնները կարգի դնելու պայմաններուն մասին։ Մենք ամենեւին չահ մը չունինք Զինաց կառավարութիւնը նեղութեան կամ այս անհաւասարին բնակիչներուն կարգերը աւրելու, որոնց երկուքն ալ կիրառութեամբ կրնային բնել թէ որ ամենաբարի բաներ մը ունենային բնելու։ Մեր բարի ուզածը սա է. ազատութիւն եւ առատութիւն մեր տուրեւառին, եւ մեղմ եղած զրկանքներուն շուտ եւ կատարեալ հատուցում։ Ռանթոնի մէջ այս օրերս անցած անցքերը կը ցուցընեն թէ մենք պէտք ունինք 1849 ին դաշնագրութեամբը մեզի բացված նաւահանգիստներ եւ երկրին մէջ մտնելու իրաւունքներս զօրացընելու։

Պէտք չէ որ երկրորդ անգամ մըն ալ մեզի ըսվի թէ մեր երեսփոխանները չեն կրնար ընդհանուր կառավարչի մը ազնիւ ազգեցութեան դիմաց օգուտը որ օտարականաց իրաւունք կուտայ իրենց գործարանին շրջապատին դուրս ելլելու։ Փորձ մեզի կը ցուցընէ որ չէինք կրնար այս նուաստացուցիչ պայմաններուն հպատակիլ առանց նորանոր թշնամանքներ անդադար կրելու. եւ թէ որ Զինաց հետ խաղաղութեամբ ապրիլ կուզենք, եւ եթէ կը բաղձանք որ մեր անոնց հետ առուտուրը բարգաւաճ վիճակի մէջ ըլլայ, պէտք է սրվեցընենք անոնց, որ ամէն բանի մէջ մեզի հետ ուղղի յարգանք փարվին, եւ մեզի գոնէ իրենց հաւասարը համարին։

Իսկ մեզի եղած վնասներուն հատուցմանը գալով, պէտք է պահանջենք որ անգղեցի դեսպան մը նստի Փէքինի, որ կատարեալ յարգանք եւ ապահովութիւն վայելի եւ ամէն ժամանակ կարող ըլլայ կայսեր քով երթալու։ Բաւական եղաւ մինչեւ հիմա գաւառական իշխանութեանց կամքէն կախեալ մնալիս. ժամանակն եկաւ այս նուաստացուցիչ մէջնորդները մերժելու եւ ազգին առաջին իշխանութեանը հետ հաղորդակցելու։

Մեծին Բրիտանիոյ եւ Երինդային կայսերութեան (Զինաստանի) մէջ կեցած դաշնադրութիւնը, ինչպէս որ ըսինք, արրվեցաւ Ռանթոնի անդքերովը։ Հիմա մեզի կիյնայ նոր դաշնադրութիւն մը բնել. եւ յանցանքը մերը կրլլայ թէ որ այն դաշնադրութիւնը կատարելապէս դոհացուցիչ չընենք։ Այս նկատմամբ մեր պարտքն է ստիպել կառավարութիւնը որ անմիջապէս դեսպան մը խրկէ Զինաստան. այնպիսի դեսպան մը՝ որուն ատիճանն ու կացութիւնը կարենայ ուժ տալ իր ընելիք առաջարկութիւններուն։

Անգղիոյ բանին չգար ամէն տարի անգամ մը կռիւ բացվելու սպասել եւ թշնամական միջոցներ գործածել, ինչպէս որ այս օրերս ըրինք Ռանթոնի մէջ։ Այսոր համար մեր ընելիք ամենէն աղէկ գործն է՝ այս կէտը վախճանական կերպով կարգի դնել. եւ մինչեւ որ պատերազմ բացվելու պատճառ ըլլալիք պայմաններուն առ մենն ալ չաւելնք, նոր դաշնադրութիւն մը պէտք չէ որ հատատանք։

Թէհրանէն գրկա. 17 թուով մայրաքաղաքիս Ռ-էս-Փ-Օ-էն լրագրին ղրկված նամակ մը հետեւեալ լուրը կուտայ։

«Յայտնի է որ Թէհրանի անգլիական դեսպան Պ. Մրիրէին արրվելուն մէկ պատճառն ալ Մրզա Հաշիմ խանն անուանով Անգղիոյ հպատակ պարսիկ մը Շիրազի անդրկրկան հին պատուական վերլուն պարսից կառավարութեան կոչմամբ եղած ընդդիմութիւնն է։ Յիշեալ Մրզա Հաշիմ խանը այս օրերս պաշտօնական կերպով Անգղիոյ հպատակութիւնը ձգեց, եւ հետեւապէս պարսից կառավարութիւնը զանիկա պաշտօնի վերադրաւ։»

Նոյն նամակը կը պատմէ նաեւ թէ Շահը Հերաթի առնվելուն համար զօրքերուն վարձատրութիւն ըրեր է։

Ռուսաց Մինիստրական ծովու նաւախումբը՝ Գաղղիոյ Շերպուռ նաւահանգիստը քանի մը օր կենալէն ետեւ՝ ճամբայ ելաւ Մինիստրական ծով գալու համար. բայց Մասրիսի լրագիրներուն խօսքին նայելով, Ճիպրալթէրի նեղուցը անցնելէն առաջ Սպանիոյի Ռասիշ նաւահանգիստն ալ քանի մը օր պիտի կենայ եղեր։

Եւրոպայի լրագիրները կը ծանուցանեն թէ Լամպարտիայի ու Վենետիկի ընդհանուր կառավարիչ աւստրիացի անուանի Ռատեցքի մարմնջախառը մեռեր է։

Անգղիոյ մէջ վերջին պատերազմին ժամանակը սահմանված եկամտից տուրքին դէմ ժողովրդութիւն ծագեցաւ, եւ օր ըստ օրէ դրդռութիւնը կաւելնայ։

Ռեդրսպուրկի մէջ այս օրերս խօսք դիտաւորութիւն ունի մօտ օրերս օտար երկիր ճանապարհորդելու։

Գաղղիական Մոնիթեր-լրագիրը իր յունվար 5 թուոյն մէջ հետեւեալը կը գրէ։

«Օսմանեան վեհափառ կայսեր դեսպան վեհամարդ Արէֆէտ Շէրիպ պէյը պատիւ ունեցաւ այսօր կայսեր ներկայացընելու իր Սալեհ պէյ եղբայրը, որ Տաճկաստանի բարձրագոյն տաեսին անդամ է, եւ աւժամանակեայ պաշտօնով մը Փարիզ եկած է։ Ներկայացուցիչ իր դեսպանատան առաջին քարտուղար Սալահէտտին պէյը եւ երկրորդ քարտուղար Ֆարսիի պէյը։»

Գաղղիոյ գաւառական Ռ-էն լրագիրը հետեւեալ մանրամասն տեղեկութիւնները կուտայ Փարիզի արքեպիսկոպոսին սպանութեանը եւ ոճրագործ քահանային վրայ։

«Այսօր շաբաթ, 3 յունվարի, օր առնամարդութեան սրբուհուն Ժէնվիեվէվ, որ Սենթ-Էթիէն-Տիւ մօտ եկեղեցւոյն մէջ ի պատիւ այս պաշտպանուհուն Փարիզի ամէն տարի կատարված թենեռեայ պաշտամանց սկզբնաւորութիւն պիտի ըլլար, Գեր. արքեպիսկոպոսը ըստ սովորութեան ներկայ դանվեր էր այս արարողութեանց։ Երիկուան ժամը 11 ին, երբ թափորը եկեղեցիին մէջ դէպ՝ի սեղանը յառաջ կերթար, սեւ ֆ-րէ-ֆօ հագած մարդ մը յանկարծ ջերմեռանդութեամբ խոնարհող բազմութեան մէջէն դուրս վազելով՝ յարձակեցաւ արքեպիսկոպոսին վրայ։ Եւ մէկ ձեռօքն անոր եկեղեցական զգեստները վեր առնելով, փութով երկայն դանակ մը սիրտը խօթեց։ Ոճրագործին շարժումը այնչափ արագ եղաւ, որ զինքը արգիլելու ժամանակ չմնաց, եւ երբոր վրան վազեցին բռնելու, դժբաղդ արքեպիսկոպոսը վերջին շունչը փչելով իր քովի քահանայապետներուն թեւերուն մէջ կիյնար։

Ոճրագործը առանց դէմ կենալու թողուց որ զինքը բռնեցին, եւ ինքնին ձեռքի տարեր նեղաղոյն դանակը զինքը բռնողներուն մէկուն տուաւ։

«Ամենայապէս գեր. արքեպիսկոպոսը աւանդատունը տարին. բայց եղած ամէն դարմաններն անօգուտ եղան, արքեպիսկոպոսը մեռած էր։ Դանակը մինչեւ սիրտը մտեր էր։

«Ամենայապէս ոճրագործը 12 երրորդ թաղին պաշտօնարանը տարվեցաւ. բոլոր ժողովուրդն անկեղծ լսելով իր սրբապղծ եղեռնագործութեանը համար։

«Իսկոյն Փարիզի գաւառական գաղտնաբար երթալով, տկրութեան մեծ փաստաբանը եւ ուրիշ քանի մը գաւառներ սպանութեան տեղը գացին եւ առաջին քննութիւններն սկսան։

«Ոճրագործը հանգարտութեամբ պատասխանեց իրեն եղած ամէն հարցումներուն։

«Ասիկա քահանայ մըն է Վերժէս անունով, 31 տարու։ Առաջ Իրեւսոսկ քահանայ Սէն Ժերմէն Լ'Օքսէրուա եկեղեցւոյն կը ծառայէր. եւքը Մօտի վիճակին մէջ Մրլէօնի բաժնին քահանայութիւն կընէր։ Հոն քանի մը անդամ իր զիւրաւորներէն յանդիմանութիւն կրեր էր, եւ մօտ ժամանակներս ալ Անարատ յղութեան վարդապետութեանը ասասիկ դէմ խօսելով քարոզ մը տալուն համար՝ պաշտօնէն արձակեր էր։ Այս պատճառը համար մեծարգելի կանանը բողոքեր էր. բայց ատեանը արդիլքի վճիռը հաստատեր էր։ Այն ժամանակէն ի վեր, Վերժէս ուրիշ գործեր ալ ըներ էր, որոնք պատասխանական իշխանութեան ու շաղրութիւնը նոյնպէս իր վրայ հրաւիրեր էին։

Սէն-է-Մարն գաւառին գաւառական մեծ ատեանին մէջ վկայութեան գացվելով այս մը իր կինը թունաւորած պարոնի գործի մը համար, անպատմելի ներքով մը յանցաւորին պաշտպանութիւն ըներ էր. եւ գաւառարարութեան ճիրանը արվելէն ետեւ զանազան գրուած ներ հրատարակեր էր, որոնց մէջը գաւառականներուն դէմ կը խօսէր։

«Այս պատճառներուն համար իրեն հարցընելուն, պատասխան տուաւ թէ արքեպիսկոպոսին դէմ անձնական ատելութեան պատճառ մը չունէր. այլ գանիկա զանելով՝ Անարատ յղութեան վարդապետութեանը դէմ բողոքել կուզեր, եւ ատասիկ կիրքով մը քանի մը անդամ գոչեց. «Ատուածուհի չեմ ընդունիր»։ Բսաւ, թէ դանակը երկկ դրներ էր, եւ խոստովանեցաւ թէ արքեպիսկոպոսը զարնելու հաստատ դիտաւորութեամբ դացեր էր Սենթ-Էթիէն-տիւ Մօն եկեղեցին։

Այս պատասխանները լսելով, եւ այսպիսի գործ մը եւեւ ոճրագործին անմեղելի հանդարտութիւնը տեսնելով, մարդ կը տարակուսի, թէ արդեօք այս մարդն իր ըրածը ապէկ գիտէր։

Սակայն հարցաքննութեան լմննալուն ժամանակները՝ երբ որ իր ըրած ոճրին մեծութիւնը իրեն կը հասկըցընէին, անդամ մը գոչեց. «Այո՛, սոսկալի բան է» եւ քանի մը կաթիլ արտասուք թափեցան աչքէն։ Անոր իր նոր կատարածը ուզեց, լսելով թէ գիշերը պէտք կըլլայ իրեն։

Անոր տէրութեան բանը տարվեցաւ ու հոն պահվեցաւ մարդ չտեսնելու կերպով։

Տ-օ լրագիրը կըսէ, թէ ոճրագործին հարցըվեցաւ թէ քանի՞ հարուածուաւ արքեպիսկոպոսին։ - Մէկ հարուած մը, ըսաւ, վասն զի սրտին զարկեր էն, եւ գիտէի որ հարուածս մահացու էր։» - Ինչո՞ւ համար, ըսին, զարկած ատենդ Աստուածուհի չեմ պաշտեր։» - Վասն զի չեմ հաւատար Անարատ յղութեան, որուն վրայ ես իմ կարծիքս բացատրած եմ քարոզիս մէջ. եւ ուզեցի անդամ մըն ալ բողոքել այս պաշտաման դէմ։»

- Հարցուցին իրեն թէ ինչո՞ւ այս մեծ ոճիրը գործեցիր։» - Վասն զի պաշտօնէս արգիլվեցայ, եւ լսեցի որ այս անդամ արգիլքը վերնալիք չունէր։»

Տէրութեան բանը հասնելուն՝ Վերժէս ուտելիք ուզեց, ըսելով թէ առարվելնէ՝ ի վեր բան մը կերած չէր։ Ներին կերակուրը, եւ հանգարտութեամբ կերաւ, այնպէս որ ամենեւին սրտի խռովութիւն մը չէր երեւար վրան։

Երկրորդ օրը երկրորդ հարցաքննութիւն մը եղաւ. իր անդգայութիւնը ընդհանրապէս շարվեցաւ։ Խելքէ մաքէ դուրս հանգարտութիւն ու արագամտութիւն մը ցոյց կուտար։ Տանի մը անդամ դիտողութիւններ բրաւ իր առջի օրը տուած պատասխաններուն մէկ քանիին վրայ, որոնք գրի առնվված ըլլալով գաւառականներն իրեն կը կարդային, եւ ոչ կրնաց որ իր գործածած խօսքերը բառ առ բառ գրվին։»

Կը պատմեն թէ փայտ ծախող կին մը՝ Մէնառ անուն, Երք եպիսկոպոսին զարնվված ժամանակը սոսկալի դանվելով, ոճրագործին թեւը բռնել ուզեր է, բայց ձախ ձեռքը վերաւորելով թողուցեր է։ Առանց այս վերքին, քաջասիրտ կինը ոճրագործին թեւը թող չպիտի տար, որով կարելի է դժբաղդ Երք եպիսկոպոսը այնչափ ծանր կերպով չէր զարնվեր։

Գերապատիւ Սիպուր արք եպիսկոպոսը 1792 ապրիլ 4 ին ծնած էր Վալանսի վիճակին մէջ. ըսելէ որ 65 տարու էր։

1840 ին Տիյն գաւառին եպիսկոպոս ձեռնադրեցաւ։ Իր բարի՞ վարուցը, խնայտուն կառավարութիւնը եւ ճարտասանական ու մատենագրական հաղորդութիւնները համար Փարիզի արք եպիսկոպոս ընտրվեցաւ, երրոր 1848 յունիսին Գեր. Էֆր Երք եպիսկոպոսը Փարիզի Սենթ Անթոան փողոցին գլուխը մարտիկներուն վրայ դարնվելով մեռաւ։

Ոճրագործը Փարիզի մօտ Նէօյլիի գեղը գիւղացիի մը որդի է։ Տղայութեան ժամանակը յիշեալ գեղին դպրոցը կրթվելով, ուսման մէջ ցուցցած յաջողակութիւնը եւ կրօնական ջերմեռանդութիւնը համար բարեպաշտ անձինք իրեն պաշտպանութիւն ըրեր՝ կրթութիւնը կատարելագործել տուեր են կրօնաւոր ընելու համար, եւ ասանկով քահանայ եղեր է։

Յունվար 10ին (լատ. Գերապատիւ Սիպուր տրք եպիսկոպոսին յու զարկաւորութիւնը կատարվեցաւ մեծ հանդիսիւ։

———

Փարիզէն հեռագրով լուր կուտան թէ Պարսից Ա. Շահին դեսպան Ֆէրուխ խանը ամսոյս 4ին իրիկունը Փարիզ հասեր է։

———

Տրապեզոնէն գրված նամակները լուր կուտան, թէ լեռնաբնակ Ձէյթունցիներն իրենց զօրութիւնը երեք բանակ բաժներ են։ Առաջինը մեծ եւ փոքր Ռապարտայի ձեռքէ Էվիր Սայիդ Մէհմէտ Էմին փաշային հրամանին տակ. երկրորդը Ադալիայի մէջ է Սէֆէր փաշային հրամանին տակ. երրորդը Լէգիխասանի մէջ է Շէյխ Շամիլ էֆէնտիին հրամանին տակ։

Կերեւի որ Ռուսիոյ տէրութիւնը այս միջոցին Պարսից ուսանդեցոյց մէջ ծագած պատերազմին հետեւանքներուն վրայ ամփոփած ըլլալով իր ուշադրութիւնը, առ այժմ Ձէյթունցիներուն դէմ բան մը ընելու դիտաւորութիւն չունի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լոնդրայի Օսմանեան կայսերական դեսպանին կոչմանէ կիրակի օրը Բ. Դուրը եկած հեռագրական լուր մը կը ծանուցանէ, թէ պանքա հաստատելու վերաբերեալ Պ. Ալիքին անդրեցիին Բ. Դրան հետ ըրած պայմանագրութիւնը Լոնդրայի դրամական ընկերութեան կողմանէ պաշտօնական կերպով ընդունվեր ու վաւերացեր է, եւ ընկերութիւնը պատրաստ է 200 հազար լիրա սթէրլին համբելու երաշխաւորութեան համար։ Ընկերութեան կանոնները ու պանքային սահմանադրութիւններն ալ կը գրվին եղեր։

———

Նախընթաց թուով ծանուցինք, թէ կայսերական բարեխնամ կառավարութիւնը Սելեւկիայէն (Սուէսի) մինչեւ Եփրատ երկաթուղի շինելու արտօնութիւն շնորհեց անդրեցի Ձէնոնէ զօրապետին։

Այս արտօնութիւնը շաբաթ օրը օգոստափառ Ինքնակալին հրովարտակը հաստատվեցաւ։

Հաւասիկ գլխաւոր պայմանները։

Շնորհման պայմանաժամն է 97 տարի։

Երկաթուղին պիտի սկսի Մինջերկրական ծովուն եզերքէն Որոնտ գետին բերնին մօտ եւ պիտի հասնի մինչեւ Պարսից սահմանագլուխը։

Ա. այժմ պայման դրված է երկաթուղին մինչեւ Եփրատ գետին վրայ եղած Ժապէր քաղաքը հասցընելու։

Երբոր այս մասը լմննայ ու բանիլ սկսի, այն ժամանակը Բ. Դրան հաւանութեամբը երկաթուղին Եփրատէն անդին ալ պիտի կրնայ շարունակի։

Կայսերական կառավարութիւնը տարին հարիւրին 6 շահ կապահովցնէ 1 միլիոն 400 հազար լիրա սթէրլինի վրայ, որ երկաթուղին վերոյիշեալ առաջին մասին համար ըլլալիք ծախուց վերջին գումարն է։

Որոնտ գետին բերնին մօտ շինվելիք նաւահանգիստը վերոյիշեալ ծախուց գումարէն դուրս է. այս ծախքը կայսերական կառավարութիւնը պիտի ընէ։

Երկաթուղին բերելիք շահուց հարիւրին 7 բաժանորդներուն պիտի բլլայ։ Իսկ անկէց աւելին Բ. Դուռը մասնակից պիտի ըլլայ։

Երկաթուղին անունը պիտի ըլլայ Պասրայեան երկաթուղի Եփրատայ գաշտին։

———

Կայսերական կառավարութիւնը նաեւ արտօնութիւն շնորհեց այս շաբաթուս անգրեական ընկերութեան մը, որ Զանադ-Գալէսիէն մինչեւ Եղիպտանդրիա եւ անկէց Ընդկոստան երեքարական հեռագիր մը պիտի շինէ, ծովուն տակէն։

———

Կայսերական հրամանաւ՝

Օգոստափառ Ինքնակալին երկրորդ սենեկապետ Օսման պէյը առաջին սենեկապետ անուանեցաւ փոխանակ Եշէթ պէյին՝ որ հիւանդութեան պատճառաւ չկրցաւ իւր պաշտօնը շարունակել։

Եզրորդ, չորրորդ, հինգերորդ եւ այլն սենեկապետներն ալ՝ երկրորդ, երրորդ, չորրորդ եւ այլն սենեկապետ անուանեցան մէկ մէկ աստիճան բարձրանալով։

Բրտաքին գործոց պաշտօնատան դաղղիերէն թղթակցութեան դրասենեակին գլուխ Բիւսմէտ պէյը թարգմանի օսմանեան գործակատար անուանեցաւ փոխանակ Պ. Ե. Միւզերիսին։

Բ. Դրան երկրորդ թարգմանիչ մեծապատիւ Սահակ Աղրս էֆէնտին՝ արտաքին գործոց պաշտօնատան դաղղիերէն թղթակցութեան դրասենեակին գլուխ անուանեցաւ։

Բարձրագոյն մեծ եպարքոսին անձնական քարտուղար Պ. Բալլաքի Միւզիրի՝ Բ. Դրան երկրորդ թարգմանիչ անուանեցաւ։

Գանձուց ժողովին անդամ Ֆասան պէյը Պէկիրագի կառավարիչ անուանեցաւ Բուռնէյի Պէյլէրպէյութեան պատուանունով։

Պէկիրագի կառավարիչ Աղիզ փաշան Ալառնայի կառավարիչ անուանեցաւ։

Նաֆէթ պէյը արքունի նամակատանց տնօրէն անուանեցաւ։

———

Երէկ Բ. Դրան բարեխնամ եւ լուսաւորեալ կառավարութիւնը տէրութեան հպատակ զանազան քրիստոնեայ ազգաց Պատրիարքներուն եւ հրեից Ռապպիին իմացուց, թէ բարեգութ եւ միհրավառ Ինքնակալը իւր ամէն կարգի հպատակացը վրայ ունեցած հայրական եւ լուսաւորեալ խնամօքը հրամանը բրած է, որ մայրաքաղաքս բնակիալ քրիստոնեայ ազգերէն ու հրեայներէն քառասուն տղայք աշակերտութեան ընդունվին արքունի զինուորական, երկրաչափական, ծովային եւ նախակրթական մեծ դպրոցները։

Այս արքայական բարձր հրամանին կատարմանը համար՝ Պատրիարքներն ու Ռապպին մէկ մէկու հետ խորհրդակցելով, իրենց մայրաքաղաքս ունեցած ժողովրդեան թուոյն համեմատ ուրված քառասուն տղայքը պիտի ընտրեն։

Յայտնի է որ կայսերական տէրութեան ծովու եւ ցամաքի զօրութեան բոլոր հրամանատարները այս դպրոցներէն կելլեն. հետեւաբար օգոստափառ Ինքնակալին այս բարձր հրամանին նպատակը իւր ամէն կարգի հպատակները նոյն փառաւոր պաշտօններուն մասնակից ընելէ։ Ուստի տարակոյս չկայ, որ նոյս ռնդին եւ մեծ քնորհը խորին երախտագիտութեամբ եւ ջերմեռանդ օրհնութիւններով պիտի ընդունվի ամէն հաւատարիմ հպատակներէն։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Մայրաքաղաքիս Պոլսոյ թաղին հայ ժողովուրդը՝ ասկից առաջ տարի չափ առաջ ընկերութիւն մը կազմելով յանուն սրբոյն Մովսէսի Խորենացւոյ՝ իրենց դպրոցները բարեկարգելու ձեռք զարկեր էին. բայց մէկ կողմանէ նոյն թաղին մէջ ձեռնհասանձայց նուազութիւնը եւ միւս կողմանէ ժողովրդեան մեծագոյն մասին մէջ ուսման սէրը բաւական տարածված չըլլալը՝ գործը հիմնաւորելու եւ տեւական բարեկարգութեան վիճակի մը մէջ դնելու համար եղած ջանքերուն յաջողութիւնը դժուարութիւն կուտային։ Այս ազարգիւնեւ անհաստատ վիճակին վերջ մը տալու համար, ասկէց ութ ամիս առաջ, նոյն թաղին երեւելիները՝ Խորասանճեան մեծապատիւ Պետրոս ամիրային քաջալերական յորդորանքն ու ազգասիրական առատաձեռն նպաստին քը վերոյշիշեալ Խորենեան ընկերութիւնը նորոգեցին, եւ դպրոցը՝ ի հիմանց բարեկարգեցին ամէն ջանք եւ նպաստ իրենց կողմանէ մատակարարելով, եւ որ աւելն է՝ բարեկարգութիւնը հաստատուն եւ յարատեւ ըլլալու համար՝ մէջերնին անքակտելի միութեան ուխտ եւ պայման դնելով՝ դպրոցին հաստատուն եկամուտներ պատրաստելու ձեռք զարկին։

Այս բարենախանձ եւ սրտեռանդ ջանից անվրիպելի արդիւնաւորութեան փորձերը արդէն տեսնվիլ սկսան։ Ընցեալ կիրակի օրը, դեկտ. 30, եւ ուրբաթ օրը, յունվար 4, Խորենեան դպրոցին աշակերտաց քննութիւնը կատարվելով, բարեջան ընկերութեան ղրացած բերկրութեանը մասնակից ըլլալու բարեբաղդութիւնն ունեցանք։ Տնեսութեան նիւթերն էին՝ քրիստոնէական կրթութիւն, հայերէն քերականութիւն, գրագիներէն լեզու, թուաբանութիւն, աշխարհագրութիւն, պատմութիւն, գեղեցկագրութիւն եւ եկեղեցական երաժշտութիւն։ Ընտրեալ եւ խիստ հարքաքննութիւն մը՝ աշակերտաց քիչ ժամանակի մէջ բրած մեծ յառաջադիմութիւնը ցուցնելով՝ ապագային մէջ բարեսիրաց հոգաբարձուաց սիրտը վստահութեան լցնելու, եւ հետեւաբար աւելի ջերմ եռանդ մը անոնց ազգից գովելի ջանքերնին շարունակելու։

Դեկ. 30ին կիրակի օրը նաեւ խոսալի դի Ս. Ներսէսեան բարեհամբաւ փարմարանին տարեկան հարցաքննութեան եւ մրցանակաբաշխութեան հանդէսը կատարվեցաւ խիստ փառաւոր կերպիւ։ Ս. Ներսէսեան փարմարանը ազգային բարեկարգեալ դպրոցներուն ամենէն երեւելիներէն մէկը, մանաւանդ ազգիկանց կրթութիւնը մասին ունեցած լուսաւորեալ եւ եռանդուն հոգածութեամբը մեր բաքաղաքիս ուրիշ թաղերուն նախանձելի օրինակ մը ըլլալով, անցեալ կիրակի օրուան հանդէսը լրագրոյս մէջ նկար ազրելը բերկրալի պարտաւորութիւն մը կը մեզի համար։ Ասոյց կը ցանկանք, որ փարմարանին արգոյ տնօրէնը՝ նոյն հանդէսին փայլ տեղեկութիւն մը մեզի չտալով, լրագիրս իր այս քաջը պարտաւորութիւնը կատարելէ զուրկ մընայ, որն որ տիպ եղեր է ուրիշ կարճ լեզու եւ կարճահատակ լրագրի մը՝ իւր սովորութեանը համեմատ չնչին խորհրդածութիւններ ընելու մեղի դէմ։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Օգոստափառ Ինքնակալը Սթէֆանոսի Ա. օգոստոսիկ պէյին որդւոյն՝ Սիքօլաքի Ա. օգոստոսիկ պէյին առաջին կարգի պաշտօնատարութեան աստիճան շնորհեց՝ կայսերական տէրութեան բրած հաւատարիմ ծառայութեանցը համար։

— Մէհմէտ պէյը Սիւրէյ էմինի անուանեցաւ։

— Մայրաքաղաքիս Պարսից դեսպան Ֆաճի Մէրզա Էհմէտ խանը իւր դեսպանութեան ատենը այս օրերս բարձրանալու պատճառաւ՝ շաբաթ օրը իր բոլոր պաշտօնատարներուն հետ Տրմա Պահճէի կայսերական պալատը երթալով Օգոստափառ Ինքնակալին ներկայանալու պատիւ ունեցաւ։

Բրտաքին գործոց պաշտօնեայ վսեմագոյն Էֆէնտի փաշան եւ դեսպանաց ներկայացուցիչ Ռեսմիլ պէյը ներկայ էին այս ընդունելութեան։

Օգոստափառ Ինքնակալը մեծ մարդասիրութիւն ցուցուց Պարսից դեսպանին։

— Ընդհանրի Ճէնէ զօրապետը երկու շաբաթի օրը մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ, եւ կըսվի թէ Եփրատայ երկաթուղին շինութիւնը անմիջապէս սկսելու կերթայ։

— Տեսչութիւնը անցեալ շաբաթուքանի մը խարդախ մարդիկ ձեռք ձգեց Պէյօղլու, որոնք Մէճիտիէ պատուանշանի համար տաճկերէն սուտ հրովարտակներ, բժշկութեան վկայական եւ Ցանաանի Փրկչի կարգին վկայագիրներ կը շինեին։ Այս խարդախները ազգաւ դաղղիացի ըլլալով, Դաղղիոյ քանչելիրան ազգու կերպով գործակից եղաւ իրենց բռնվելուն։

— Մայրաքաղաքէս Շուտեռ բան-ղ հեռագրական թելը անցեալ շաբաթուս երկու անգամ բրդաւ, բայց շուտով նորոգվեցաւ։

Հեռագրոյ յանձնարարական ժողովի նիստի օրը խորհուրդ ընելով՝ Զամիխայի Գօրսայէն Մայրաքաղաքիս հեռագրատունը եղիպտական հեռագրի հաղորդակցութիւն հաստատելու խնդիրը քննեց կրսեն։

— Ասորական Աղէ-շոգենաւը Թրիէստէն գալու ատեն՝ Աղեքսանդրիայի ծովեզերքները խնալով չկրցաւ մայրաքաղաքս հասնիլ, ուր անցեալ ուրբաթ օրը կոպասվէր։

— Ընդրիանու պօլսէն մեր լրագրի թղթակիցն հետեւեալ ցաւալի լուրը կուտայ։

Ընդրիանու պոլսոյ մերազնէից ազգեսորով կրսեր մը, ձեր բաժանորդներուն ուղղած մէկ թերթին բնդ հատաներ պատճառ եղաւ։ Օրթագուլ ըլլան Աղնիւ Յակոբիկ ազան՝ գէս նոր ուրբ նոխաած երջանկութեան ասպարէզին մէջ, ծաղիկ տիպար մէջ մանուան գերեզդ ոյն օտակը ինկաւ, թոգելով ի սուգ ամմէնքոր։ Ջրոս ամուսան ծագիահատակ ամուսին մը, թոգելով ի բնաղաբախտ ապագաներ, բարեյոյս ակնկալութիւններ, եւ անհրնարին վիշտերու ենթարկելի ոգի արտասանդնդրու մէջ թաղեցանց ջոլոր քաղաքացիքը եւ մանաւանդ իր ազնուական բնտանիքը։

— Աքունի ծովակալութիւնք եր-

կու նոր շոգենաւ ապսպրեց Լոնդրայէն։

— Այսերական բաբեղենամ կառավարութիւնը իմանալով, որ Եւրոպայի զլխաւոր քաղաքները ուսման եւ կրթութեան գացող պատանիներէն շատը կը փափաքին եւ պէտք ունին արեւելեան լեզուներ սորվելու, որպէսզի կարող ըլլան եւրոպական ընտիր գիրքեր տաճկերէն լեզուի թարգմանելու, Սուլթան Մահմէտի մեծ Մէտրէսէին դասատու (մի ուէորիս) Հասան Թահսին էֆէնտիին հրաման բրաւ Փարիզ երթալու եւ հոն գտնվող Ռ. Դրան հրպատակ քրիստոնեայ եւ մահմէտական պատանեաց աստիճանին սորվեցընելու։ Հասան էֆէնտին արդէն գաղղիերէն լեզուին եւ եւրոպական գիտութեանց տեղեակ անձ մըն է, եւ Փարիզ կեցած ժամանակը բնական գիտութիւնները սորվելու փոյթ պիտի ունենայ։ Այս երեւելի անձին հետ Սուլթան Մահմէտի մտկիթէն երկրորդ դասատու մըն ալ Փարիզ պիտի երթայ նոյն նպատակաւ։

— Իզմիրի Աբեղայ Աբրահամեան պատուական լրագրին ապարանէն այս օրերս հայերէն գեղեցիկ եւ շահագրգիռ տետրակ մը հրատարակուած տեսանք հետեւեալ մակագրով

"Դրամատեղանը բերէ՝ ինչ Օգուտներոյ "արհեստներոց, տեղատուրաց, լոմատուքեանց, "դրամակալաց, երկրագործաց ու հեսպատուրաց եւ "ինայոց ազգապաց համար։,,

Այս տետրակին հեղինակն է Իզմիրի Օսմանեան պանքային գործակալ Գ. Լուսակար Հուայթէքը անգղիացին, եւ նպատակն է՝ ամէն կարդի եւ աստիճանի անձանց համար պանքային ունեցած մեծ օգուտները հասկցընել։

— Դեկտ. 21ին եւ 22ին Մալթա կղզին վրայ սաստիկ փոթորիկ մը եղեր է։ Այս փոթորիկին ժամանակը Մարսիլիայէն Աղեքսանդրիա բանող Մէհեմէտ Էլի անուն գաղղիական շոգենաւը Մալթայի մօտը Պօձաս բսած կըզզին առջեւ ընկղմեր՝ ծովուն տակն իջեր է։ Մէջը գտնվող մարդիկը՝ բաց ի նաւապետէն ու երիտ նաւասէն կրցեր են ազատիլ անգլիական շոգենաւի մը օգնութեամբը։

Մալթայի նաւահանգստին մէջ ալ քանի մը նաւ փոքրութեան հանդիպեր են։

— Պոհեմիայի լրագիրը կը պատմէ, թէ նոյն գաւառին գեղերէն մէկուն վարժարանը ամառնանալ ուզելով՝ իր ազէ խաւարներէն հաւանութիւն խնդրեր է դրով։ Բայց ապ՛ը ազգին մէջ հարիւրէն աւելի տառասաթով գտնվելով՝ իր խնդիրը առ ժամանակեայ կերպով մերժվեր է մինչեւ որ փարժարան ուղղագրութիւն սորվի։ Հապա ասիկ արդեւք մը, կրսէ այս լրագիրը, որ եկեղեցական սուրբ կանանցը չէին մտածած։

— — — —

Լրագրոյս մամուլը գրված ժամանակը հետեւեալ նամակը ստացինք, որ խնդրեր զ Ս. Նիկ իսեան գպրոցին յարգի անօրէնը խրկած է մեզ։

Մեծարգոյ Տնօրէն Մասիս լրագրոյն
Արժանայարգ Տէր

Մեծհռչակ Հավատոյ լրագրոյն մէջ Նիկոսիսեան վարժարանիս քննութիւնը չգիշատակելնուդ համար եղած մեղադրանքը տեսնելով՝ հարկադրեցանք գրոյս ծանուցանել, թէ մինչեւ վարժարանիս խնամք տանող սիրայօր Ընկերութիւնը զիտնալով որ արդէն քանի մը անգամ զին իր արդիւնքը, չկամցաւ մեր լրագրոյն մէջ հրատարակուելու յօգուտ մը արուիլ, որ անկարելի չէր. սակայն Բ-ոյ Գ-ոյ լրագրին մեծանուն հրատարակիչը՝ որ քննութեան հրաւիրեալ էր եւ չէր կրցեր ներկայ գտնվիլ, իր բարեկամին խրկած յօգուտը հրատարակելու բարեհաճեր է՝ ի պատուոյ աշդին. ուստի կ'աղաչենք նորին յարգելի անձնութեան՝ որ այս պակասութիւնը յատկապէս մեր յեռանութեանը վերագրելով ձեզ եւ մեզ ներողամիտ ըլլայ։

Ձերոյս Ընծանապատուութեան
9 Յունվար 1857
Խոսրով։ Խնդ. Կարապետ Յովհաննէսեան։
Տնօրէն։

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

Մինչեւհիմա ազգայնորէն գոհացուցիչ կարգը, եւ ապա Յ փոքրիկ (փոքրամասն) ու Ռէֆենատորքի պիտի ըլլայ զանազան պահպանիչներ ու երկրորդներ նշանակելու համար՝ անդրանիկ Գ. Հիրշ Պ-ոյ եւ Իզմիրեան ֆինարապէյի ծովեզերքը կասուցած քարտարանը կասարելագոյն ընցած ըլլալով, Գալաց ե- շրջ կոյ պեղեալ հարթարանները ու շինուած շինել գուռներուն, նախընթացաւոր հասարակունեան կը ծանուցանեն, որ Ռէֆենատորքի գործիներու ինքնայինեարներու (բանքեր), գանձերու եւ պարուհանոցներու վրայեալ զանազան յեռով ու լովով յերկնուած շինելու, գանազան հարցելու (բենդէ էրմիէ), ուրն գնող գանազան հանդերձներու (գեսիշլիք) գանազան ներուն մէջ քայ գեղուած չմնալու համար ալ գանազանները իրարու կցելու համար մեկին տուքը գրելու եւ գիւանը գրելու (լանգա ատմա)։ Վերջապես զանազան հասարակութեամբ գանազաններ կարելու (գեսիմէ) վերաբերեալ ուրն գործերն ընդունելու եւ կատարելու պարտական են։

Այս գործարանին եւ գեղեցնարերուն օգուտները մեծ ու շատ են. մեր գործաւորներու վարձոյ, մեր նիւթոյ եւ մեր ժամանակի մեծ խնայութիւն կը մատակարարեն, եւ զանազան շինուածքի պէրերու ու ճարտարապետներու ալ կարեւոր օգուտներ ունի պարարարութիւնները կը պատճառեն։

Գարնանայ Հոր Պ. Ս-ոյ եւ Ընկերութիւնը մանաւանդ ապագայ ապրանքներուն (գերկանէլէր) եւ ծանոյցներն, որ Ռէֆենատորքի գործիներու ինքնայինեարներու ինքնայինեարը ունեցած նիւթերը ունեցած են գործածելու համար՝ ինչպէս գանազան յեռով ու լովով յերկնուածքներ, ինչպէս գանազան հարցելու (բենդէ էրմիէ), ուրն գնող գանազան հանդերձներու (գեսիշլիք) գանազան ներուն մէջ քայ գեղուած չմնալու համար ալ գանազանները իրարու կցելու համար մեկին տուքը գրելու եւ գիւանը գրելու (լանգա ատմա)։ Վերջապես զանազան հասարակութեամբ գանազաններ կարելու (գեսիմէ) վերաբերեալ ուրն գործերն ընդունելու եւ կատարելու պարտական են։

Այս գործարանին եւ գեղեցնարերուն օգուտները մեծ ու շատ են. մեր գործաւորներու վարձոյ, մեր նիւթոյ եւ մեր ժամանակի մեծ խնայութիւն կը մատակարարեն, եւ զանազան շինուածքի պէրերու ու ճարտարապետներու ալ կարեւոր օգուտներ ունի պարարարութիւնները կը պատճառեն։

Գարնանայ Հոր Պ. Ս-ոյ եւ Ընկերութիւնը մանաւանդ ապագայ ապրանքներուն (գերկանէլէր) եւ ծանոյցներն, որ Ռէֆենատորքի գործիներու ինքնայինեարներու ինքնայինեարը ունեցած են գործածելու համար՝ ինչպէս գանազան յեռով ու լովով յերկնուածքներ, ինչպէս գանազան հարցելու (բենդէ էրմիէ), ուրն գնող գանազան հանդերձներու (գեսիշլիք) գանազան ներուն մէջ քայ գեղուած չմնալու համար ալ գանազանները իրարու կցելու համար մեկին տուքը գրելու եւ գիւանը գրելու (լանգա ատմա)։ Վերջապես զանազան հասարակութեամբ գանազաններ կարելու (գեսիմէ) վերաբերեալ ուրն գործերն ընդունելու եւ կատարելու պարտական են։

Գ. Ս. Մ. Մինասեան եւ ընկերութիւնը այս օրերս Ամերիկայէն ընդունելի էլեկտրական ատաղանակներ, որբական եամ շարժական ատաղանակներ երկի հարդոս, ապրելիան եւ գրոս համար, եւ հրապարակ արդուներ (թրնիներ), որ կրնան երկար ատեն երկնց գեղագեղեալ կարող կրնան տալ ատենի գեղեցիկ լաւ երիտասարդ ընելու աշան գլուխ եւ գրի-դուրեանք։

Կարեւ Ամերիկայի նոր գործ ազգաներ այլ եւ այլ պեսոս. եւ էլեկտրական ոտքի ատաղանակներ հիմա աշան գնով կը ծ խոսին նոյն ընկերութեան հաղորդն ի Լոնդրա։

— — — —

Յարգելի Գ. Յակոբ Գալեանը Ամերիկայէն ինքնագրաւելով այս օրերս ոտքս շինել Ամերիկայի ազգի երեսներեր (գաւասիներ) ինչպէս եղրով, շատարով եւ իրրով, ուռոյով եւ իրրով, ի նոր պարզ կերով, որոնք շատ օգտակար եւ հարմար են հիւանդներու գոյայոյ եւ հարուածներու։ Այս երեսներուն թարմութիւնը (թարմութիւնը) կը հրաւիրի զնուարակութիւնը Ս. Մ. Մինասեան եւ ընկերայ հաղորդն՝ ի Գալատիա։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ (ԳՆԱՄԳԻՕ) ԳԻՆԵՐԸ

ԹՂԹԱԴՐԱՄԱՎ ԸՆԴՈՒՆՑ ԱՌՕՆՓՕՐԵԱ

8 ՅՈՒՆՎԱՐ

			Ղուրուշ	
Լոնդրա 31 օր պայմանաժամ				
„ 3 ամիս	„		121	120
Փարիզ	„	„	192	190
Մարսիլիա	„	„		
Ամստրդամ	„	„		....
Վիէննա	„	„		
Թրիէստ	„	„		
Լիվորնո	„	„		
Հինգալիոն	„	„		
Օրեսա	„	„		.....

ԳՐԱՄՈՑ ԱՐԺՈՂՈՒԹԻՒՆԸ ԹՂԹԱԴՐԱՄԱՎ

10 ՅՈՒՆՎԱՐ

Օսմանեան լիրա Մէտիտիէ	112	
Ընդլիական լիրա	122	20
Գաղլիոյ 20 ֆրանգոց ոսկի	97	
Ռուսական բոլիմբերալ	99	
Աւստրիոյ ֆլորին	57	20
„ Մաճար	56	20
Մէտիտիէ 20նոց ոսկի	27	
„ „ արծաթ	22	20
Հինգ ֆրանգոց արծաթ	24	10
Գարպոնաց	19	5
Հոլանտա	26	
Բելգիա	26	
Սոֆիոյին	165	
Մահմատիէ ոսկի	110	
Հինգոց դահեկանոց, հազարին	75	

Կ. ՊՕԼԻՍ 9 ՅՈՒՆՎԱՐ

ՄԱՆԻՖԱԹՈՒՐԱՅԻ ԳԻՆԵՐԸ

ՕՍՄԱՆՆԵԱՆ ԼԻՐԱՆ 138 ՂՐՈՒՇ Ի Շ.

ՀՇՈՒՆԼՈՎ

Լայն	Երկար		Գին	
Շրջագիծ	17	Սուրճի	դեղ	16 . 17
„ „	20	„	„	18 . 20
Լեռնոց	„	Սովլաքար	„	20 . 24
„	„	„ ծանր Բուրսայէ		26 . 28
6 շրջագիծ	„	„	դեղ	30 . 35
2 ղրոյ	„	„	„	38 . 40
Լեռնոց	„	Մէտրա	„	30 . 32
6 շրջագիծ	„	„	„	36 . 38
2 „	24	Զոխալ	„	24 . 25
Լեռնոց	„	„	„	28 . 29
5 շրջագիծ	„	„	„	31 . 32
Լեռնոց	„	„ Թինգիֆ	„	30 . 32
6 շրջագիծ	„	„ „	„	35 . 36
Լեռնոց	„	Աստրիէլ Կլասէ	26	65 . 67
6 շրջագիծ	„	„ „	„	75 . 77

Ամերիկեան ֆիրմաներու

Լայն	Երկար	Լիպրա		Գին	
3 սանդ	24	3	Թ. մարտ նեղ	20 . 22	
„	„	5	„ լաւ	34 . 35	
„	„	6	„ „	40 . 45	
„	„	7	հասարակ նեղ	42 . 5	
„	„	„	ծանր մանրաթել	55 . 60	
Լեռնոց	36	6	ամերիկեան նեղ	45 . 46	
„	„			48 . 50	
„	„	8	„ „	52 . 55	
5	„	9	„ լաւ	60 . 65	
„	„	11	„	78 . 80	
7 „	28	„	„	75 . 76	
Լեռնոց	36	11	թանկագին	85 . 90	
Լեռնոց		6½	լամ ծանր	55 . 65	

Խոսրովեանի ֆիրմաներու

Լայն	Երկար		Գին	
5 սանդ	12	Բրազիլիա	դեղ	28 . 32
		„ ծանր	„	40 . 60
2 ղրոյ	24	ի ֆիֆոյ	„	50 . 52
6 սանդ	„	Պուլի ֆիէ	„	30 . 32
„	„	լամ „		30 . 32
„	„	„ ֆիֆոյ	„	60 . 65
„	„	„ սիկ	„	65 . 75
„	„	„ կարմիր	„	80 . 85
Լեռնոց	38	Գրուլիէօր դեղ	„	55 . 65
„	„	Խոսրով	„	65 . 75
6 սանդ	„	„	„	95 . 100
Լեռնոց	40	Մարոքիօլ	„	45 . 50
„	„	„ ծանր	„	70 . 80
5 սանդ	„	„	„	90 . 100
6 „	„	„	„	98 . 100
Լեռնոց	37	„ Ներբնամած	„	50 . 55
2 սանդ	24	Մանիլա դեղ	„	38 . 24
27 „	„	Սամիէն „	„	3 .
6 սանդ		Գրաբիէր	„	4½
„		Եոնիուլաթ	„	3½
Կանդանոնոց գիւտ			„	5½

Հասարակ մանած։

			Ղրշ	Գրշ
10 մարդ	Դանգ։	6—12 բրիտ	ֆունտ	15.
„	„	8—14 „	„	15.
„	„	12—20 „	„	16.
„	„	16—24 „	„	17.
„	„	20—30 „	„	18.

Զիրի ֆիրմաներու։

Լայն	Երկար		Գին	
7 սանդ	28	Թանգրանոնոց պատմ	34 . 35	
„ „	„	Լոմբիէրդ „	46 . 48	
„ „	22	ամբանոնոց ալ պատմ ստրէտ	100 . 110	
2 սանդ	10	Պատմ ֆերմանիէ	12 . ½	13
„ „	„	Օրանոսան Լոֆիս	16 . 20	

Վիէննայի սանդ Գրանիտ։

			Ղրշ	Գրշ
10 սանդ	Գրանիտ	Մարբիտ	5,	
9 „	„	„	„	4,
„ „	Հասարակ	„	„	3¾
8 „	„	„	„	3,
2 2	Կիլիրի ստիպ	„		50 . 56
„	Խալիէրդայի	„	„	50 . 52
„	Աստանայի պաճար			53 . 38

ԱՐԺԵՔ

Յարեն Ընդարձակ կարծր երեսը	43	45	
„ Բուրգիլի „ „	40	42	
„ Խոմայիլի „ „			
„ Պուլոյի „ „			
„ Թանգրան „ „	50 . 53		
Իզմիրի կիսոնը „	23		
„ Բուրգիլի կիսոնը „	38		
Եմիզդրոյեան Պուլոյի „			
„ Ընդարձակ „			
Գարի Բուրգիլի „	16 ½		
Ալեր Թրեբիրոյ	3	20	
„ Բ. տեսակ „	3	10	
Իրմի Ուրիա	3	30	

Մահատանոցին մէջ ինչ ընդունածը 500.000 երեսը տարին է՝ 150.000 երեսը տարի։

Այս լրագրիս շաբաթը անդամ մը կ'ելլէ Հինգշաբթի օրերը։ Ով որ ուզէ կրնայ ստորագրվիլ։ Կ. Պոլսոյ Զինիլի խանը լրագրոյս գրասենեակը։ Իսկ գումարը հոդարարձուներն են.

Իզմիր՝ Սարգիս աղա Աղաբեկեան։
Աշխանդրիա՝ Պատրաս աղա Ֆ Գասպարեան
Ընդրիանոպոլիս՝ Յովհաննէս աղա Գահգաղանեան։
Գրուսա՝ Յակոբ աղա Մանասեան
Կիւտրիա՝ Մահտեսի Կարապետ աղա Ցուլֆիկեան։
Տրապիզոն՝ Յակոբ աղա Գասարկիսեան։
Կարին՝ Յակոբ աղա Խոսրովեան։
Լոռ՝ Յակոբ աղա Գրիգորեան։
Գորիշան՝ Յակոբ աղա Մանի։
Նիկոմիդիա՝ Գ. Ա. Մուրատեան։
Թրեբիզոնդ՝ Մահտեսի Նշան աղա։

Ուրիշ քաղաքներու ստորագրվիլ ուզողները՝ աս տեղերէն մեկուն հետ կրնան թղթակցիլ։

ԽՄԲԱԳԻՐ-ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԵՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ
Կ. ՊՕԼԻՍ. ԶԻՆԻԼԻ ԽԱՆ